

# Trigilogiū astrologie

dum vñ in modico/tuis viribz q̄s fateri in  
ualidas innitit. Si p̄terea cū venerit tibi  
pes supbie claudicas z corruis. vbi ceci/  
derūt om̄es q̄ opant̄ iniquitatē. In deo q̄  
solus est immutabil̄/spes dūtarat figēda  
est/cū illo qui dicit mibi adherere deo bo/  
**B**nū est zc̄. **I**ntellige p̄terea vt ad cepta re/  
grediar vñ diuerti longi⁹ p̄sequendo sup/  
biam. intellige inq̄ qd salomon regit duz  
solo hūane industrie studio ad cognitōez  
diuinoz nifus est p̄tingere. q̄lis est p̄ns in  
quisitio de veris atqz falsis reuelatiōibz  
**L**ūcta inq̄ tentauī in sapia/dixi sapiens  
efficiar: z ip̄a longi⁹ recessit a me/mlto ma/  
gis q̄s erat/z alta pfunditas: q̄s inueiet eā.  
**E**t nunq̄d nō aspicias doctissimū viri. nū  
qd nō animaduertit̄ sile aliqd in p̄posita  
questione: q̄ plane tanto ampli⁹ mibi vifa  
est exaltari/ q̄nto plus q̄sita est penetrari.  
**E**t ibi vere deficiūt scrutantes scrutinio.  
**A**ctū bene actū est. nō p̄didim⁹ operā: vof  
audiendo: ego loquēdo: si de nob nō de di/  
mūnere diffidim⁹. si p̄inde iugiter hēam⁹  
ad dñm sursum corda/petētes ne fallam⁹  
z fallamur. **N**ā homi bono in p̄spectu suo  
dedit de⁹ sapiam z scientiā: inq̄ salomon  
**S**i monete sp̄ialiū reuelationū nos exa/  
minatores esse p̄tingit/studeam⁹ esse q̄les  
descripsim⁹. **A**dheream⁹ deo et scripture  
et⁹/p̄ quā z in q̄ semel loquit̄ nob de⁹/z id/  
ip̄m nō repetit. **D**ebem⁹ in eo qdē iudi/  
cio tū in oibz. tū p̄cipue in ista examina/  
tione nō p̄cipitare sniam/sz vsqz ad plenis/  
simā examinatiōez suspēsus tenere iudiciū:  
ma t̄c nisi falsitas aut fatuitas cognata/  
falsitatis apra sit: vbi q̄o nihil p̄mo aspe/  
ctu falsum vñ delirū p̄spicit. nō solū explo/  
rare p̄uenit q̄ acta sunt: sz exitū expectare.  
**N**ā p̄mittit aliq̄n demon veritates pluri/  
mas/z post t̄pis tractū q̄n p̄suasit hoibz.  
tūc id qd fallit sumministrat: z h̄ vel ad de/  
ceptionē singulari p̄sonē: vñ ad impugna/  
tionē miraculosaz opationū n̄re religiōis  
quibz fides innixa subsistit: vñ ad vitupe/  
riū tori⁹ deuotiōis/aut ad scandalū verbi  
diuini. **E**t ei dñ cadit vn⁹/quē antea m̄gni  
eē nois taliū reuelationuz fama vulgauit.  
**I**rrident ip̄i deinceps seculares / seculari  
ter viuētes/vnūquēlibet q̄ religiosa sim/  
plicitate vitaz agere decreuerit. **A**ppellat̄  
p̄festim illusoz z illusuz/clamat̄ fantastie⁹  
exibilarur papelardus/begofusus: z begar/  
dus/z sic occasione accepta irridetur iusti

simplicitas. **S**z z simplices p̄ talia palaz  
decepti/aut vix aut nunqz p̄nt ad viā veri/  
tatis reduci. **Q**ue cā est/qm̄ neqz audiunt  
clericos q̄s hypocrisi inuidia/z maligni/  
tate laborare credūt: neqz emendant p̄ lai/  
cos q̄s ignorātes vt seipos esse cognoscūt

**P**redictoz oīum hec summa est. vt exa/  
minef nūmisima diuine reuelatiōis/si ba/  
beat pondus hūilitat̄: absqz curiositate z  
tumoris vanitate. **S**i flexibilitatē discre/  
tionis/absqz supstitiosa estimatiōe: z abie/  
ctione p̄silij. **S**i durabilitatē patientie in  
aduersi: absqz remurmuratiōe z ficta emu/  
latione. **S**i veritatē p̄figuratiōem: absqz  
mendosa aut inepra assertione. **S**i colozē  
viuidū z sincerū/diuine charitatis: absqz  
carnalitat̄ scoria z fece. **E**t qm̄ hec omnia  
circa elysabeth z zachariā extiterūt i reue/  
latione eis facta de iohē z ei⁹ noie: **C**ōmē  
dari n̄ irrationabilit̄ dicit⁹ est ip̄e **J**ohan/  
nes/tanqz h̄ns nomē reuelatur/qd os dñi  
nomiauit: qd notari dignuz in p̄ima no/  
stri textus p̄ricula fuit iohes zc̄. **C**ui⁹ me/  
ritis ab om̄i nos errore custodiat ip̄a veri/  
tas christus iesus/qui est b̄ndictus i secu/  
la seculozum. **A**men.

**T**rigilogiū astrolo  
gie theologizate/ab eodē scriptū lugduni  
Anno dñi. **D**.cccc. xix. ad delphinū vni/  
cum regis francie filium.

## Prohemium

**S**apientia que a dño deo  
est. que z de se p̄dicat. **P**er  
me reges regnāt/ quā vsqz  
tato nomie theologia di/  
cim⁹/ null⁹ recte existima  
bit p̄trariā eē cuiqz vere  
scientie. om̄e ei vez om̄i q̄o p̄sonat. **Q**uin  
etiā theologia scias oēs alias sibi subdi/  
tas h̄z/velut ancillas/in q̄b si qd pulcrū  
est/illud approbat z decorat. si qd noxiū z  
turpe illud abijcit z mūdāt. porro si quid  
supfluū est resecat. supplēs q̄cqd fuerit di/  
minutū. **P**ropterea nō est h̄ negādū ab a/  
strologia/quā eē sciam nobile z admirabi  
lē p̄mo p̄iarche adāz seq̄cibz reuelatā/the  
ologia nō abnegat. **V**erūtū hāc ancillam  
suā astrologiā nōnulli tot vanis obfuati/  
onibz/tot impijs erroribz/ tot supstitiōibz  
facrilegis deturpātes maculauerūt/ nesci  
entes in ea sobrie sapere/ac modeste vti. q̄

apud bonos et graues reddita est nedū in famis/s; religioni xpianoz/suisq; cultori bus pestilēs et nociua. Succurrendū igit existimaui huic errori/pcipne ppter te pn ceptis illustrissime Delphine/q; supes vni cus heres xpianissimi regni francoz/et iu re regēs ipm/quatin<sup>9</sup> seduci nō possit op/ tima indoles tua/ab extranea muliere/q; mollit sermones suos ostentatōe psciētie futuroz/et operatōis mirandoz. Astrolo giā loq; q; runda pphanoz se philosophā/ ri dicentiū. Nāc ego nūc a dñā sua theolo giā/veluti modeste cōpositaz. mundatā. et ornata/sub triginta ppositōib; q; si cū toti dē monilib; psciosis deducendā fore/salu/ briter iudicauī/corā celsitudinis tue p̄sili ariozūq; tuoz prudētissimoz/claro intui tu. de q; sapiēs rex q; sedet in folio iudicij/ intuitu suo dissipat omne malū. Opto de/ niq; nitor et supplico. quatin<sup>9</sup> p̄spex:re/ ligiosuz:vez: et deuotū regimē regni. dñs noster ih̄s xps:rex regū: et dñs dñantiū/te pprio sanguine suo redemptū/perducat ad eternū.

**Prima ppositio.**

**Q** Elū a deo gloriozo libere/ptin genter et cū tpe/stitutum esse. Quoniā dixit et facta sunt.

**Cōmentū.** Errauerūt h̄ mlti astrolo gi/nō illuminati p̄ fidē/q; posuerūt ppetuā tatē mūdi/eo q; de<sup>9</sup> agit imutabiliter. et in de posuerūt aīas rōnales/cum nō possint actu esse infinite numero/aut migrare de corpib; in corpa/ut plato pithagoras vir gili<sup>9</sup> et aliq; ples. Aut q; generant et corrum punt cū corpib;. ut Alexander et epicuriū. Aut q; vnic<sup>9</sup> est intellect<sup>9</sup> in om̄ib; hoib;. ut Auerrois iponit aristoteli. vnde timē dū est ne nimis astrologifare aut philoso/ phari volētes. sic Origenes i sine vite sue incidat in p̄dictos errores vel aliquē eozū vel sequentium.

**Secunda ppositio.**

**Q** Elū esse velut instrumentū dei gliosi/et p̄ ipm machinā mūdi corruptibilis r̄gulariter guber nari.

**Cōmentū.** Errauerūt hic aliq; dicētes celū nihil agere/s; tantūmodo signū esse/ allegātes illud. Et erūt in signa et tpa. Di citur aut mundi corruptibilis ppter aīas rōnales que regunt a deo imediate sine ce lo/quo ad naturā/quo ad gratiā/quo ad

gloriā/et generaliter q; ad om̄ia dona et illu minatōes supnaturaliter infusas. Addit aut regulariter ppter miracula sacca tā i celo q; in terra/sicut in statōne et retrogra datione solis t̄pib; Josue et Ezechie/et in eclipsi tpe passiōis. i diluuiio generali. i sa cramento altar. et i alijs sine nūero miracū

**Tercia ppositio.**

**Q** Elū nihil in creatōe aīaz ratō naliū isuere/et ipas aliter post/ q; ante lapsum regī.

**Cōmentū.** Errauerūt h̄ Auicēnā et sui seqces q; ad primā partē. Et q; ad secundā omes tam astrologi q; aliq; nō posuerūt corruptionē peccati originalis/putantes nullū statū esse nature lapsē. s; illi<sup>9</sup> tantū modo que primo instituta est/ut et nūc su mus fm eos/morti. s. passiōibusq; de ne cessitate subiecti. Cōstat aut q; si adā non peccasset/tūc nec fuisset infern<sup>9</sup>. q;lis nuuc est pro hominib;. nec xps fuisset incarna/ tus/saltem ad moriendū. nec spūsanctus fuisset dat<sup>9</sup> in varijs linguis. et ita breuie de om̄ib; nostre reparatōis mīsterijs. Et tamen est probabilis opinio et subtilis/q; deus prescius futuri casus hominum/de scripsit in celo quasdam congruentias cō currentes in decursu totius mundi/ vsq; ad finale iudicium. Et hoc intenderūt illi qui voluerunt concordare astrologiā cuz theologia/sicut reuerendissimus pater do minus cardinalis Cameracens. et illi q; inducit loquentes de sectis/et de diluuiio sensisse videntur. Facit ad hoc q; vit re/ peritur aliquod miraculum fuisse factum quin in circūstantijs concurrerit aliqua naturalis actio. Preterea fides quā uis sit supernaturalis/non refutat ratio/ nes/et congruentias naturales. nec chari tas supernaturalis/motūa naturalia ad amandum/quoniā talia faciunt ad cō solationem fidelium atq; mundanozum. Hoc tamen obseruare conuenit/ne fide/ lis dei amicus/utatur talibus rationib;/ et obseruationibus/tanq; principalib;/et cogentibus motiuis ad credendum deo/ sibiq; per charitatem inherendum. Alio/ quin meritum fidei perderet/et irrīso ma ior apud infideles et humanos sequeretur scientibus illis q; talia non conuincunt. Et sub hoc sensu dicitur in ep̄logo. q; mī sterium nostre reconciliationis nihil ha/ bet in celo. hoc est cui principaliter inten/

# Trigilogium astrologie

dere debeam? ut ille q̄ nasohē impudici-  
simum introducit ob hinc credidisse. De  
niq̄ obseruet ne quid nimis. Sed qm̄  
Virgili⁹ ait. Solē q̄s dicere falsū audeat  
Offert hic p̄ scolasticorū exercitio sylogis/  
mus talis. Ostenso itaq̄ celo p̄ statu sue  
creatōis ante lapsū primi hoīs/arguit sic  
Celū p̄signabat incarnationē filij dei/cuz  
multis alijs effectib⁹ factis p̄pter reparatō  
nē hoīs peccātis. et prim⁹ hō nō peccabit/  
nec fiet ei⁹ reparatio cū suis effectib⁹. ergo ce-  
lum p̄dixit falsū. p̄sequētia est necessaria.  
et antecedēs p̄ illo tūc erat possibile/et sibi  
cōpossibile. qm̄ maior est necessaria. cū sit  
de preterito vera. et secūda tūc erat possi-  
bilis. ergo p̄sequēs est possibile. s. q̄ celum  
dixit falsū. et ita cū celū fuerit imediate cre-  
atum a deo/de⁹ dixisset falsum p̄ celū/qd̄  
blasphemū videtur.

## Quarta p̄positio.

**E**lum virtutes a deo diuersas  
p̄ varietate suarū partū stellaz  
planetaz et motū recepisse. s. q̄  
as ab omnibus comprehendī  
non posse.

**C**ōmentū. Errāt et experientia negant  
sentientes oppositū/cū celū sit sic horologi-  
uz pulcherrimū/cōpositū ab artifice sumo  
cū sit etiā liber sentētiōssim⁹ exemplat⁹  
ab exēplari libro vite infinito et eterno/q̄  
nominat⁹ mund⁹ archetyp⁹. in quo id qd̄  
factū est vita erat. Porro de stellis dicit p̄  
pheta. Qui numerat multitudinē stellaz  
et omnib⁹ eis noīa vocans. Hec autē voca-  
tio qd̄ aliud est q̄s distincta virt⁹ et opatio  
stelle cuiuslibet attributa. Homē quippe su-  
mū a p̄prietate rei. Et qm̄ innumerabilis  
est h̄mōi p̄prietas. Exclamat magn⁹ dñs  
noster/et magna virt⁹ eius/et sapientie ei⁹  
non est numerus.

## Quinta p̄positio.

**E**luz obedire ad nutū deo glō-  
rioso. atq̄ ipm̄ opib⁹ humane  
recreationis seu reparatōis in-  
ferius/et subditū esse.

**C**ōmentū. Errauerūt hic mlti astrolo-  
gi et philosophi/q̄ posuerūt deū agere de  
necessitate nature/et q̄ negauerūt misterū  
nostre redemptōis a seculis abscondituz  
p̄pter qd̄ nedū celū corporeū/s. etiā āgeli  
et intelligētie suar. sic dicit ap̄ls. in ministe-  
riū missi. Tradit insup moyses Deut. iij.  
q̄ solē et lunā et oīa astra celi creauit deus et

ministeriū cūctis gentib⁹. **U**n̄ et describēs  
creationē mūdi posuit pri⁹ fuisse virgulta  
terre/q̄ sol et stelle formarent/ut oñderet  
deū posse agere sine sole et stellis. **L**uz igit  
hō sit qd̄ammodo finis oīm sic Aristo. vide-  
tur posuisse. q̄. phicoz. optet fm̄ variatio-  
nē hoīs cetera variari/sic pri⁹ rangebat d̄  
statu nature integre et lapsē. **E**t sic apparz  
i miraculis factis supnaturaliter. ut hoīes  
supnaturalē suū finē adipiscerent. p̄ fides.  
spem et charitatem.

## Propositio sexta.

**Q**elū generale influēs esse et re-  
motū/et actōes suas in patiēte  
disposito recipi/deū eto nedū  
vniuersaliter et remote. s. singu-  
larissime et p̄pinq̄issime opari.

**C**ōmentū. Errauerūt h̄ astrologi qd̄ā  
ut Alkind⁹ d̄ radijs. et siles. ponentes res  
inferiores nihil agere/s. tantūmodo defez  
re radiosas influētias celi/et inde fieri effe-  
ct⁹ siles numero/pri⁹ istū q̄ illū p̄pter deter-  
minatōez celi/ut i p̄ductōe graduū calidi-  
tatis/quā determinatōez aliū solū referūt  
ad diuinū bñplacitū libere ettingēter agēs  
p̄formiter ad scdaz partē p̄positōis q̄ de⁹  
est agēs imediatissimū et p̄pinq̄issimū. n̄  
obstāte coefficientia causaz secūdaz. **E**t h̄  
errauerūt aliq̄ doctores etiā catholici. po-  
nentes deū esse causā nō imediatā in oīm  
effectū. qm̄ inquirūt alie cause supfluerent  
**E**stet p̄terea de⁹ causa imediata actū vo-  
luntat⁹ tā bonoz q̄ maloz. et ita esset au-  
tor p̄cti. **S**z p̄ nobis est articul⁹ parisief.  
dicēs/q̄ de⁹ sit causa remotissima sic q̄ nō  
p̄pinq̄issima. error. **N**ihilomin⁹ offertur h̄  
p̄ scolasticorū exercitio sylogismus tal⁹ ad-  
p̄bandū. **N**z si de⁹ imediate agat actū vo-  
luntat⁹/de⁹ facit et vult peccatū/signando  
sortē q̄ facit substātiā alicui⁹ act⁹ s. p̄hibi-  
tionē dei/et vocet **A**. **T**uc arguit sic. **S**oz-  
tes facit a. actū. et sortes habet p̄ceptū dei  
de nō faciēdo a. actū. ḡ sortes peccat cōse-  
quētia est necessaria. et de⁹ vult et facit quā  
libet partē antecedētis. ergo et totū antece-  
dens/cū p̄tes sint sibi cōpassibiles. ḡ deus  
vult et facit totū p̄sequens. s. sorte peccare  
qd̄ videt blasphemū.

## Propositio septima.

**Q**elū effect⁹ nedū varios s. p̄tra-  
rios vel oppositos/i inferiorib⁹  
facere p̄ diuersitate materie/ra-  
tionib⁹ seminalibus plene.

**C**omentū. Errauerūt hic astrologi illi q̄ volētes iudicare d̄ natiuitatibz/ v̄l mozte vel alijs inferiorz conditionibz/ respiciendum esse dicunt ad solū celū z stellatōes eius vnde z experientia p̄uincit eos. sicut deducit Augustin⁹. v. de ciui. dei. de duobus geminis diuersaz fortunaz. Sicut z experientia docet de terra z luto z similibus. Et de varietate sine numero diuersarum herbarz z plantaz in eadē puula p̄te agri. Q̄ si dixerint varietates tales fieri p̄pter diuersitates anguloz influentialiū celi/ qui terminauit velut in indiuisibili/ z inde diuersificant in partibz loci suos effectus. Et h̄ saltē habet quēadmodū de geminis p̄cludit Augustin⁹/ cōtra responsionē de rota figuli mora z p̄cussa/ q̄ iudicium cuiuscūqz astrologi ferri nō p̄t sup̄ tanta incertitudine z ignorantia diuersitatis huiusmodi imperceptibilis influentiarū angulariū velut indiuisibiliū. Deniqz videm⁹ regulas astrologie de ventis z plantis. z alijs naturalibz effectibz/ aliter z alie verificari seu falsificari. p̄ diuersitate situum z figurarum z dispositionū hui⁹ terre vel illius.

**Propositio octaua.**

**Q**uam cum sideribz z planetis. in omnibz suis cōbinationibz motuū. directionū. retrogradationū. oppositionū cū reliquis circūstantijs. multo plus ab hominibz ignorari q̄ sciri.

**C**omentū. Errauerūt hic quidā iactātes se de omnibz scire r̄ndere. vt Borgias. Contra quos fuit Academicoruz disciplina. z si nō verior tamē plus sobria dicitur se nihil scire. Nec mirum de toto celo. cum nec minimū foliuz arboris tantū sciatur ab hominibz quātū ignoratur. cū p̄tinet numeros z figuras z earum combinationes infinitas. Preterea sunt aliqui motus octaue spere z planetarum prius ignorari ab astrologis: z satis nouiter inuenti. Deniqz presupposita creatione mūdi cuius duratio nondū est septem milia annorum fm̄ veritatem fidei/ non potuit per obseruationes astrologicas/ inueniri saltem quo ad affectus/ calculatio magni anni quem Plato posuit. xxxvi. milium annorum. Et ita de calculationibus aliarum constellationum/ que non potuerūt totiens rep̄ti vt facerent experientia cer-

tam z naturales astrologis de talibus vel talibz effectibus consequentibz huiusmodi constellationes/ quarum aliquę nunqz fuerunt. aliquę raro. aliquę semel aut bis propterea finxerunt astrologifantes pagani z infideles ap̄abum z indorum/ infinitam vel velut infinitam annorum multitudinem. vt Albumasar z Marcian⁹ scribunt. Potuerunt igitur per solam diuinā inspirationem factam a deo vel ab̄tae vel similibus/ dari vere regule/ vel de tota virtute celi quantū voluit de⁹ reuelare z nos scire sine curiositate. Valde autem pauca sunt talia p̄o statu p̄sentis miserie/ que ordinata est ad v̄sum beatitudinis eterne/ vbi videbit de⁹ om̄ia in om̄ibus.

**Nonā p̄positio.**

**Q**uam habere cōmensurabiles vel incōmensurabiles motus signoruz/ insuper z certos planetas huic vel illi genti dominari p̄ioris incertū esse.

**C**omentum. Errauerunt vt experientia docuit certitudinē afferre volētes. vbi solam posse haberi rhetoricā. pbabilitatē/ deducit magister Nicolaus orefine/ z post eū domin⁹ petr⁹ cardinalis Cameracensis/ sumens exinde radicē vnā difficultatis astrologicoz iudiciorū. Et inde forsā est q̄ nondum videt̄ rep̄ta p̄cisa quantitas anni solaris/ aut ex qua radice p̄cedit. Ceterum varietas assignantium huic vel illi plage terre talia v̄l talia signoruz dominia/ satis incertitudinē esse monstrat.

**Propositio decima**

**Q**uam cum sideribus et planetis: suum lumen influxuum p̄ varietate fractionis et refractionis radiorum luminariuz: ex diuersitate mediorum diuersificare: z nō veros situs aspicientibz ad terram monstrare.

**C**omentum. Errauerunt hic pauci v̄l nulli qui sciunt cum astrologia perspectiuam: vnde sumitur radix altera difficultatis astrologice iudicationis. Inuenitur z alia difficultas ex collatōe zodiaci: vtrū videlicet sit in primo celo qd̄cūqz sit illud an in firmamento fm̄ figurationē stellarū fixarum i eo. Compertum est enim firmamentū moueri cōtra motū primi mobilis Et ita p̄sequēter zodiac⁹ mutaret. Sunt z alie difficultates motū planetaz i suis

# Trigilogium astrologie

angibus/epiciclis/centricis/fm ascensū  
descensum. stationē. retrogradationē. ritu/  
bationē. circūgirationē in centro pprio/q̄  
oīa punctaliter obseruare poterit nemo  
in quibz et similibz diuina se sapiētia ludere  
dicit et ostendit.

**Propositio vndecima.**

**Q**uoniam cum sideribus et planetis/il  
los quōtū in se est culpāre et in abu/  
sum trahere/ quod de singularibus  
effectibus predicere presumunt cōper  
tum esse et eos crebro falli et fallere posse.

**Cōmentū.** Errant tales/ ex ignorātia  
vel ex fraudulētia vel ex arrogantia. Et quod  
nō attendūt veritatē vni<sup>9</sup> ppositōnis pce  
dent/ quod celū est solū influēs generale. Tu  
ius ratio particularisat vel singularisat aut  
a deo solo. aut a dispositōe materie. Si  
aut obijciat quod inueniunt predicere multa ve  
ra. Rūdet quod multo plura falsa. et ideo vera  
dicūt vel a casu/ vel a multitudine eoz quod di  
cunt/ vel a malis quod p̄fagiūt/ quod sūt vt in plu  
ribz apud hoīes/ vel a fantasiatōe et obfua  
tione eoz quod audiūt/ vel a cognitōe secreto  
rū/ maxime dñoz/ et eoz quod frequētant/ quod  
inuestigāt diuersis medijs p̄ fautores su  
os. et h̄ est frequēs et expertū. aut sit deniqz  
ab imixtione opationis demonū/ p̄pter se  
ducēdos tā pdicentes/ quod fidē adhibentes  
in talibz/ p̄ damnable curiositatē sciendi  
futura/ et ea quod pater sol<sup>9</sup> habet in sua pote  
state. Dinc vulgare<sup>9</sup> autor ait. **Q**uod de<sup>9</sup> in  
tendit noli perquirere sorte. **Q**uod statuit d̄ te  
sine te deliberat ip̄e. Dinc rursus. **P**itte  
archana dei. **C**ōformiter ad sapiētē. Que  
tibi p̄cepit de<sup>9</sup> illa cogita semp/ et in plibz  
opibz eius ne fueris curiosus. **D**ec si ob  
seruaueris/ miscebit se tibi tuisqz actioni  
bus angelus bon<sup>9</sup>. **S**ignū aut immixtio  
nis dyabolice actionis est/ quod iuxta dictūz  
cuiusdam magni viri sepe in iudicijs astro  
nomicis/ vbi minus est de ratione natura  
li/ et nihil de miraculo/ ibi crebrior euent<sup>9</sup>  
inuenitur. quod esse signum pactionis cū de  
monibus **A**ugustinus tradit/ secundo de  
doctrina christiana. **E**t sacre theologie fa  
cultas parisiens̄ idipsuz alias declarauit  
cōtra idolatricam prauitatem. **N**otetur  
hic **A**ugustin<sup>9</sup> libro de ciuitate dei satis  
circa principium. **N**is inquit omnibz cō  
sideratis/ nō imerito creditur cum astro  
logi mirabiliter multa vera respondent/  
occulto instinctu fieri spirituum nō bono

rum/ quorum cura est has falsas et noxias  
opinionēs de astralibus fatis inserere hu  
manis mentibus/ atqz firmare/ non horo  
scopi notati et inspecti aliqua arte que nul  
la est.

**Propositio duodecima.**

**Q**uoniam super somnia et sup aui  
um volatus/ et garritus/ multā  
vim habere/ sed nō ob hoc som  
nia/ vel auguria/ vel traditōes  
magicorum/ se super celestem virtutē fun  
dantiū/ in geomantia. chiromantia. piro/  
mantia. cū similibus obseruādas esse.

**Cōmentū.** Errauerunt hic quod ad par  
tem secundā omēs fere gentiles et idolatre  
romani. arabes. indi et ceteri. errāt et supsti  
tiosi xpiani. sortiligi et magici. **E**t eo dam  
nabilius quo per fidem verā sunt illumi  
nati/ et per eam prohibiti/ ne talibus inten  
dant vel vtantur. **C**um etiam videant se  
ueritatem iudiciorum cōtra tales per ec  
clesiasticos ad incarcerationem perpetuā  
per seculares ad ignē. p̄ deū ad gehennā

**Propositio tredecima.**

**A**ngelos vel intelligentias non  
animare/ sed regere celum/ cūz  
sideribus et planetis ad dei glo  
riosis voluntatem.

**Cōmentū.** **O**ppositum dicitur sen  
sisse plato/ et quidam aliorum/ dicentium  
totum mundum esse animal magnū. **S**ed  
tenenda est fide certa nostra ppositio/ cui  
p̄coris est philosophia aristotelis.

**Propositio quattodecima.**

**A**ngelos seu intelligentias per  
imperium et voluntatem influ  
ere in speram corruptibilem/  
frequenter cum celo. et aliquan  
do sine celi adminiculo.

**Cōmentū.** **O**ppositum sensisse vide  
tur maior pars philosophoz/ dicentium  
contra fidei veritatem. quod angeli nō agunt  
nisi mediante motu celi cum suis orbibus  
vnde et per orbem **L**une dari posuerunt  
formas in inferioribus virtute actionis  
sue intelligentie et superiorum. **S**ed quod p̄  
imperium et voluntatem agant intelligen  
tie/ concedere videtur **A**uicēna/ ponens li  
bertatem cōtradictionis in angelis/ et ma  
gis quod in hominibus/ sicut est veritas fi  
dei. **Q**uāuis albert<sup>9</sup> philosophis̄ cōfor  
mit ad peripatheticos/ vel quōsdā astrologos  
voluerit h̄ impugnare/ deducēdo ad h̄ quod

tunc nō possunt haberi determinate regule de actionibus vel influētis intelligētiarū/et quo libere cōtradictorie agerēt. Hoc autē esse incōueniens reputassent astrologi et philosophi/quos sequitur. Et similiter idolatre oēs/qui per carminatōes et magicam artē posuerunt demones in idolis cōcludi vel alligari posse/que admodū tradit **Dermes** trimegistus de egyptiis/qui non habētes quō crearet animas/ inuenerunt artem quō spūs includerēt/et inde miracula facerent ac responsa darēt. Veritas autē fidei concedit cōsequentiā et consequēs illatum p̄ **Albertū**. Addens demones non cogi p̄ artes magicas. sed ita fingere cogi/ut colant sicut di/et homines fallacia multiplici decipiant.

### **Propositio. xv.**

**A**ngelos seu intelligētiās/ad creatiōnes anime rationalis nequaquā attingere. sed nec eidē illabi posse.

### **Commentum**

Oppositum senserunt aliq̄ philosophantium et hereticorū/ponentiū anias racionales extrahere fieri vel corrūpi. Ceterū q̄c/ quid dixerint aliq̄ de energuminis/ lunaticis/et similibus. q̄ demon opprimat aias eorum q̄si subintrans eas. Quicquid p̄crea dicat veritas catholica q̄ demones sūt incēsores vitiōz/et boni sunt illuminatores animaz/nihil istoz fit p̄ illapsum qui soli deo p̄rius est/possidēs aiam ad suū plenū imperium.

### **Propositio. xvi**

**A**ngelos vel intelligētiās ad immutationē humane libertatis/naturaliter et immediate p̄ statu vie nequaquā attingere.

### **Commentum**

Oppositū videtur posuisse **Quicēna** et catholicorū aliq̄/dicētes aiam ratiōalē sup̄ irradiari/et sup̄illuminari immediate etiā p̄ statu vie/p̄ lumina sup̄iora dei et angelorum non cōcurrētī sensuali vel fantastica visio/ne Et inde conati sunt prophetias tam in somno q̄ in vigilia/et p̄uisiones multas occultas p̄ energuminos. Et ita se saluabat machametus epilēticus/q̄ cadebat nō potēs ferre illuminationē angelicā. Sed arī

stoteles. cui fides p̄sentit est p̄ n̄ra p̄positiōne/dicēs necesse est quācūq̄ intelligentes fantasmata speculari/dās signū hui⁹ q̄ deficiēte nobis a natura vno sensuū/deficit et nobis sciētia de illo sensu. Stat nihilominus q̄ aia rationalis in sui creatiōne suscepit formationē seu illustrationem desup̄ a deo/in qua et p̄ quā cognoscit veritatē p̄ncipioz primoz/sine p̄uia acceptiōe p̄ sensus seu fantasmata/q̄uis in actū nō creat fantasmata nō p̄uēsis. Ad q̄d referri posset **Boeciū** de aia verbū ex platone. summam tenens singula perdit.

### **Propositio. xvii.**

**A**ngelos omnes esse administratores spiritus/et a deo gloriose bonos in ministeriis p̄ hoib⁹ q̄ hereditatem adepturi sunt saluis/datos esse.

### **Commentum**

Oppositū qui dicit/est heretic⁹ si se gerat pro christiano/p̄tradicēs ep̄st̄is verb̄ apli Et hec est magna p̄solatio illoz q̄ tenēt veraciter et sine fictiōe fidē iesu xp̄i/et q̄ capti uāt oēm intellectū in obsequiū fidei/ quia si fiduciā capimus de hoib⁹ peritis in medicina vel astrologia/aut arte alia/q̄ adiuuare nos possint/ q̄nto magis h̄ facere possumus de angelicis spiritibus.

### **Propositio. xviii**

**A**ngelos bonos et malos/inter causas liberas et alias q̄s de⁹ sic instituit ut eas proprios motus agere sinat numerandos esse.

### **Commentum**

Oppositū null⁹ fidelis aut aliq̄s rite philosophās dicit/ Et inde fit q̄ absq̄ tēratione dei possum⁹ ad angelicū subsidiū recurrere/sicut ad peritū medicū/et eum q̄ p̄t iuuare nos in necessitatib⁹ n̄ris de cursu cōi et naturali. Excipit angeloz maloz cōsulatio et inuocatio qm̄ nō est licitū p̄cipare cū eis tanq̄ eccōicanis a deo et ecclia tota et qz fallaces sunt/fallere semp̄ cupiētes. nō iuuare nisi fictē. An̄ iuxta puerbium vulgī ludunt ad falsam societatem.

### **Propositio. xix.**

**A**ngelos celū et terraz/iuxta q̄d erigit electoz dei dēp̄catio/sal⁹ et ordo/deo

# Trilogium

iubete vel pmittete/posse mutare vt solem  
facere stare. et ignem non ardere.

**Commentum.**

Oppositū putāt oēs astrologi infideles et  
pagani/negātes vera miracula posse fieri/  
nec illuminari cū ppha dicēte. **D**ia q̄cūq; vo-  
luit fecit deus in celo ⁊ i terra in mari et in  
oib; abyssis. **N**esciētes p̄terea vel negātes  
miracula veteris legis et noue /q̄lia legere  
p̄ōptū est in biblia/et autenticis christia-  
norum libris.

## Propositio. XX.

**A**ngelos p̄ deuotas ad deum p̄ces/  
port⁹ q̄s p̄curiosas inspectiōes/vel  
obseruatōes p̄stellationū. posse cō-  
ciliari/⁊ p̄ ipos opē hoib; dari. **U**n ⁊ p̄ fi-  
dem sancti vicerūt regna. non p̄ celum.

**Commentum.**

Oppositū dicētes quincunt ex p̄missis  
iuncta p̄missiōe dei dicētis. **Q**uecūq; orā-  
tes petitis credite ⁊ fiet vobis. cū similib;  
multis. iūcto q̄ non semp̄ expedit nob; h̄re  
prosp̄a q̄ petim⁹. s; mag⁹ aduersa q̄ fugim⁹  
**N**ec oportet in recursu. ad eos et deū/ tēp⁹  
oratiōis p̄ cōstellatiōes obseruare/ vt **B**uil-  
helmus parisiēsis notāter ait ⁊ deducit.

## Propositio. XXI.

**A**ngelos p̄sertim malos in artibus  
magicis ⁊ oib; sup̄stitiōis opatōib;  
q̄ nec rationē naturalē/ nec mira-  
culū vez habent/ sed ex pacto noto vel oc-  
culto/ nō dubiū opari/ ⁊ effectū sortiri.

**Commentum.**

Oppositū posuerūt q̄ negauerūt demonē  
esse/ p̄tra ecōssam sacre scripture l̄ram i ve-  
teri et nouo testamēto. **F**uerūt etiā experie-  
tie multe i oppositū/ ⁊ etiā doctrine scōz  
nōiatim. **A**ugustini. q̄ notāter dixit. **D**ēs  
tales obseruatōes tāto magis suspectas ⁊  
fugiēdas esse. q̄nto sepi⁹ vidētur suū sortiri  
effectū. **E**t si alleges q̄ frequēter multa  
iubent illis obseruari i artib; magicis v̄l sor-  
titiōis/ q̄ sunt scā ⁊ honesta. vt ieiunare.  
castū esse. dicere p̄ n̄. ⁊ euāgelii. **R**espon-  
debat vn⁹ vere ⁊ catholice. sup̄stitiōnē tan-  
to peiorē esse. q̄nto plura miscēt bona. q̄  
niā vn̄ deberet honorari de⁹. honorat̄ dia-  
bol⁹. **N**emo tū ex h̄ intelligat obsuatio-  
nes christianoz reprobatas esse. q̄ vel ab  
ecclia p̄stituta. v̄l ab eadē rationabiliter to-  
lerate sunt. q̄uis nō appareat ratio huius

magis q̄ illius. nisi vel ex voluntate seu au-  
toritate instituerit. vel a deuota quadā ima-  
ginatiōe faciētis. q̄ nō recedit a deo. s; in ex-  
teriorib; signis aliq̄b; se exercet. vt i tali nu-  
mero orationū. in peregrinatōib;. in noue-  
nis. et oblatiōib; nūc cādelarū. nūc panis.  
nūc galloz. nunc in gestatiōe reliquiarum  
et bibitiōe ab lutiōis earū. **I**n quib; pia fi-  
de factis/ nō minus pōt se imiscere bonus  
angelus/ q̄ malus in impia ⁊ phibita fide  
factis. **F**ortassis et empirica medicorū to-  
lerari p̄nt. **H**āc generalē habētia rationē/  
fortificationē. s. imaginatiue virtutis. **D**e  
dar assertio tamen desit.

## Propositio. XXII.

**A**ngelos mediate ⁊ inclinatiue seu  
dispositiue/posse sup̄ intellectus et  
voluntatē p̄ imutationē sensuū/ tā-  
interiorz q̄ exteriorum/ pro dei iussu vel p̄  
missione multipliciter operari.

**Commentum.**

Oppositū pauci vel nulli senserūt. ex astro-  
logis phis ⁊ catholicis. q̄ p̄senserūt ange-  
los vel intelligentias esse. **N**ā ⁊ sup̄ hac radi-  
ce fundāt astrologi reglas interrogationū  
et responsionū. ⁊ alias multas. s; fallunt in  
plurib;. ex p̄tractis causis. qz ponunt ange-  
los influere pure naturaliter. nec satis attē-  
dunt liberi arbitrii potestatem. dei volūta-  
tem et materie diuersitatem.

## Propositio. XXIII.

**A**ngelos vel intelligentias in suis  
actiōib; ⁊ influxib; liberis. ponere  
sub certis regulis coartari. tradi ⁊  
cognosci. temerariū ⁊ impiū. necnō a vera  
philosophia ⁊ theologia alienum esse.

**Commentum.**

Oppositū dicētes quincunt ex p̄dictis. ma-  
xime p̄pter arbitrii libertatem in angelis re-  
gentibus et in hominibus gubernatis.

## Propositio. XXIII.

**A**ngelos et deū cui⁹ mistri sūt. illos  
offendere. q̄ regulas ⁊ traditiōes.  
p̄iudicātes influxui libero dei ⁊ an-  
geloz. imo ⁊ hoim libtati/ tradūt et palliāt  
sub noie astrologie vel alteri⁹ naturalis sci-  
entie. ⁊ talib; autoritatē vel approbatiōis  
occasionem dari non debete.

**Commentum.**

Oppositū dicētes quincuntur ex p̄missis

functra lege dei tam veterē q̄ noua Juncto  
preterea p̄ secūda pte illo qd̄ dicit ap̄ostol⁹  
Ab omi specie mali abstinete vos. hoc est  
ab omni scādalo dāte occasionē ruine.

### Propositio .XXV.

**H**umanā rationem posse et debere  
astris cognitis vel incognitis dñari  
nec ab eis in vitium trahi.

#### Commentum

Concedūt istā sapiētes astronomorum vt  
Ptolome⁹. maxime de sapiēte / q̄ p̄cogno/  
scit celi p̄stellatiōes inclinatiuas . qm̄ pōt  
adhibere remediū cōtra nocias / sicut faci/  
mus regulariter cōtra hyemē puidēdo d̄ ca/  
lesfactiōe et domib⁹ . et cōtra calores estatis p  
uidēdo de refrigeratiōib⁹ . et ita de pestilen/  
tijs . diluuijs . bellis et silijs Tradūt itaq̄ ve/  
re et bñi iudicia astronomie tenere mediū i  
ter necessariū et impossibile / qz sc̄z sūt de cō/  
tingētib⁹ / et possibilib⁹ aliter se h̄re . Sz eri/  
am q̄ hūana ratio dñet stellis incognitis nec  
trahat i vitium pbat̄ ex libertate arbitrii . et ex  
adiutorio dei libero / qd̄ dat̄ timētib⁹ eū / et  
ex libero angeloz misterio . qd̄ adiutoriu⁹  
dei et angeloz imperat sup̄ oēm dispositio  
nē stellaz . si des spes et caritas / q̄b̄ dereli/  
ctis euenit frequēter vt volētes infortunia  
vitare / ea ip̄a se tradāt et inuoluāt / vt com/  
prehendantur sapiētes in astutia sua .

### Propositio .XXVI

**H**umanā rationē indignā esse p̄ va/  
nitates et insanias falsas . aut saltes  
incertissimas i sua actiōe se captiua  
re / et melācolijs q̄tidianis anxijis et pericu/  
losis agitari.

#### Commentum

Concedūt hoc exp̄ti et inter alios Tull. i fi.  
li. de diuinatiōe . Et h̄ dicebat dñs petrus  
cardinal̄ Ameraceñ . cū obfuaōes hm̄oi  
reprobaret . Addēs se timere regē adolefcē  
tie / ne talib⁹ imbueret̄ / et post ab eis nō pos/  
set auelli .

### Propositio .XXVII

**H**umanā rationē debere p̄ cōsulta/  
tiones pbatoz et exp̄toz viroz p̄  
leges insup̄ morales et dinas / se in  
suis actiōib⁹ maxie in gubernatiōe reipub/  
lice / sp̄retis sup̄stitiōib⁹ fallacib⁹ / regulare .

#### Commentum

Concedūt istā q̄ attēdūt / qz nō frustra dedit

nob̄ de rationē liberā / pl⁹ q̄ brut⁹ . Dedit it  
insup̄ leges diuinas naturales et politicas  
prudētiā q̄z p̄ experiētijs mltas generatā .  
Ergo hūana ratio / libras / et prudētiā cē  
tū vel mille hoīm imo vni⁹ regni derelinq̄n/  
tur ad insequēdum opinionē vel deliratio  
nē vni⁹ vel duoz aut paucissimoz / fingē  
tū se scire mirabilia ex astris vel aliūde (ne  
scio quō) p̄ fantasia capitis sui / sup̄ euentib⁹ et  
agēdis i republica / vt q̄ nō ē bellādū vsq̄  
ad tres mēses / vel vnū annū cui⁹ hostib⁹ / q̄  
tū destruūt oīa / et ita de silijs absq̄ nūero .  
Et in q̄z p̄ter paucos tales / derelinq̄t hūa  
na ratio et prudētiā / indignissimū ē / fatuū /  
et delirum / imo merito dei iudicio punien/  
dum / et in stultum finē precipitandum .

### Proposi. .XXVIII.

**H**umanam rationē / p̄ter hoīes vi/  
les et ignotos / et de corruptela iudi/  
cij mltiplicat̄ suspectos . pessimeq̄z  
vt i plurimū fortunatos / et sine fide / q̄les in  
tenebris susurrāt / indignissimum captiua  
ri vel dimitti .

#### Commentum

Concedūt istā q̄ p̄cedētē attēdūt / et ex terminis  
suis se verā eē demonstrat . p̄suppositis his q̄  
poit̄ q̄ tū sūt p̄ experiētijs q̄tidianis manifesta

### Propositio .XXIX

**H**umanā rationē p̄ter sui cōcausa/  
tionē liberā / nō posse vel debere p̄  
q̄lescūq̄ experiētijs cuiuscūq̄ t̄pis  
sub necessarijs euentū reglis vt arte p̄cludi

#### Commentum

Concedūt istā / q̄ rez p̄neriōes attēdūt / et hi  
q̄ didicerūt ex logica . qz oīs p̄positio copu/  
latiua cōposita ex plib⁹ necessarijs cathego/  
ricis vt v̄potheticis reddūt p̄tingēs / si p̄tine  
at vnica p̄positiōes p̄tingētēz . Ac p̄inde su  
mit̄ efficac̄ argumētū cōtra regulas astrolo/  
gie sup̄tas ex q̄ntiscūq̄ exp̄imēt̄ / si liberuz  
arbitriū p̄currēbat vt cā p̄iūcta ad effectuz  
req̄sita . Potuit enī semp̄ dici de effectu ta  
li / qz indifferēs erat ad sic fieri vel nō fieri .  
nec indeligiari alterius arbitriū potuisse

### Propositio .XXX.

**H**umanā rationē / ad deū glorioz  
q̄ nutu libero cūcta tēperat et ad fi/  
nē sup̄naturalē hoīm gen⁹ p̄cipue  
ordinat / debere sedulo p̄uerti / p̄ fidē spem  
et caritatē . Per adiutoriu⁹ insup̄ angeloz



# Trilogium

et sanctorum / quos liberaliter et libere vult de  
us agere / et ad eos recursus habere. quin ordi-  
ne hierarchico infima reducatur ad superio-  
ra per media.

## Commentum

Accedunt ista omnia veri: et non solum nomine prophetia-  
ni / reputantes tale providentiam dei et ita libe-  
ra quae insinuavit spiritus dicens. quod nec folium ar-  
boris / nec passer unquam cadat in terram. sine praesente  
deus. dum rursus ait. Petite et accipietis. Et si  
habueritis fidem sicut granum sinapis etc. Imo  
et tota veteris testamenti series / legalis et histo-  
rica atque prophetialis / praecipue in psalmis et ora-  
tionibus sanctorum scripturarum / vix alio nobis iudicare  
vel profiteri videtur. vnde Facta in domino cura tua et  
ipse te enutriet. Non dicit. iacta cura tua in celo  
Dum in me speravit libabo eum. non dicit in ce-  
lo. Dominus vir cuius est nomen domini spes eius. non di-  
xit in celo. imo venit cum addit. Et non respexit  
in vanitates et insanias falsas loquens de cu-  
riosis qui defecerunt scrutantes scrutinio Et su-  
per addit de miraculis tam nove quam veteris legi-  
s. Multa fecisti tu domine deus meus mirabilia  
opa tua Denique si paulus opponat dicens  
Inuisibilia dei per ea quae facta sunt cognosci Re-  
spiciendum est quod haec scala creaturarum / non est am-  
plius necessaria fidelibus tenentibus dei solum nunc  
in luminosa spe. tamen apta visione Si po-  
namus illud quod rarissime potest inveniri scripturis istis  
ponamus quod plures scientifici in astrologica di-  
sciplina conveniant / qui sunt graues viri in moribus  
et honestate vixit tales qui multa sunt experti in  
iudiciis astronomie traditis secundum veram philosophiam  
et in naturali ratione fundatis. nunc quid erant tales  
contemnendi nec audiendi ab uno principe coram  
suo consilio Rursum de plane quod audiendi erant / sed  
non ita penitus insequendi / quoniam ex aduerso velut  
in equilibria ponant rationes humane prudentie /  
super experientias / et circumstantias humane res-  
gimis inferiorum / quemadmodum etiam si conveni-  
rent ex una parte astrologi / et ex altera parte medici  
cum super curatorem alicuius egroti. Dicant igitur exem-  
pli gratia prudentes astronomi recordentur dum fuerit  
atque questio de bello incendo contra hostes regni.  
Ecce constellation talis notoria est prohibens / non tamen ex  
necessitate / iniri bellum per francos contra anglicos.  
dicant ex altera parte prudentes capitanei et mili-  
tes experti / quod necesse est vel expedit francos inire  
bellum contra anglicos / praesertim circumstantiis hic  
et inde conveniunt / ex inferiorum dispositione  
vel radice. Tunc omnibus his in equilibria positis /  
debebit assumi conclusio quae per praepoderabit et  
exequenda erit Non enim oportet ut omne praesens

iudicium ex radice superiorum celi sumptum contem-  
nat Sed nec expedit ut plures praepoderent quam oportet  
ter / ubi / et quando / et per quos seu propter  
quos non oportet.

## Epilogus pre-

missorum. Epilogantes rāgamus  
duodecim radices / ab astronomorum iudici-  
orum curiositate arcetes. Prima est dei glo-  
riosa liba praemunitas in agendo. Secunda agra-  
torum tam bonorum quam malorum sub deo libras in-  
exequendo. Tertia radix est celestium lumina-  
rum sola generalitas in influendo. Quarta  
est celestium combinationum et situum incompensabi-  
bilis varietas in concurrendo. Quinta radix  
mediorum diversitas in radiando. Sexta. se-  
minalium rationum / particularis diversitas in con-  
principiando. Septima libras hominum / qui  
conveniant quilibet causis necessariis / contingentiā  
reddit in effectu suo Octava legalis et propha-  
lis severitas / talia iudicia prohibens et irridens  
sanctorum in super veterum et novorum doctorum dili-  
gentes talium reprobatio / maxime propter fomitem  
corruptionem scientium quam ad hereses idolatrias  
et superstitiones est humana inclinatio. nona  
Raritas studiorum et peritorum in vera astro-  
logie disciplina / cum tamen in iudiciis dandis multi-  
plex supra modum consideratio requiritur vel obser-  
vatio Decima. Dysteria a seclis abscon-  
diti reparatiois vix nunc recogitatio / quae nisi  
habet in celis quicquid reuerens auctor li-  
bri de vetula dixerit / et false ascripserit Qui-  
dio. Undecima. Hominis ad finem supernatu-  
rale ordiatio. et in medio supernaturalium p-  
uisio / ut supernaturalis spes habeat in deo aliter  
quam bonis aut brutis conveniat / aut hominibus sine  
deus Duodecima. Miraculorum quae legem  
communem esciunt crebra et pene quotidiana per il-  
los et propter illos qui ad finem supernaturalem electi  
sunt / ostensio.

## Adhuc notantur sex

doctrinae notantes moraliter quod ex-  
pedit obviare iudiciis / astrologie nomine con-  
solatis. Prima doctrina. Expediens  
est christiano cuilibet / imo necessarium ad salutem  
tam / quod non adhibeat fidem superstitionibus et sortile-  
giis merito suspectis. de operatione demonum.  
vel inuocatione aut de pacto cum eis secreto vel  
expresso. sunt leges et decreta et biblia per hac do-  
ctrina locis innuunt. Secunda doctrina  
Expediens est cuilibet catholico diligentem  
cognoscere prius si effectus qui permittit vel expe-

etatur fieri p aliquas obseruatōes/habeat aliquā cām naturalē vel miraculosā Quia si nō. tūc uehemēs est suspitio q̄ talis effe ctus prouenit ex opatiōe demonū fallaciū et ex pacto cū eis latēre vel ap̄to. et h̄ p̄mit tēte diuino iudicio/in deceptionē s̄ulenti nisi/vel cōfidentū in talib/ p̄pter curiosita tē noriā aliqd̄ habēdi vel sciēdi. **Tertia doctrina** Expediēs est nō adhibere fidē hoīb/ promittētib/ q̄ faciāt effec̄ magnos et mirabiles/nisi prius p̄stiterit q̄ sint xp̄ia ni/et bonoz mox. et q̄ velint et offerāt di cta sua vel artē deducere ad examē et iudici um peritoz in phia naturali et in medicina iurib/ et theologia. alio q̄n h̄ri debēt merito suspecti de fallacia/vel ignorātia/vel here tica prauitate. nā sicut lucē veritas amat. sic odit falsitas. **Quarta doctrina** Ex pediēs est pro principib/ maxime/et p̄ sua republica/q̄ nec ip̄ nec sui familiares inti mi et secreti/dent fidem q̄buscūq̄ iudicijs etiā sub noie astrologie vel alteri scie pal liatis. nisi prius habitum fuerit s̄iliū. vel ex aminatio p̄ viros multos/et graues viros in regimine reipublice/vbi prudētia mari me locū hēt. q̄ innitit s̄ilijs et dictamie ra tionis et experiētia multa collegerit. non ex supstitiosis obseruatōib/ q̄ deduxerūt sem per in malū finē p̄ncipes s̄fidētes in eis s̄i cut nō etiā tpe satis nimis expertum est **Quinta doctrina.** Expediit illos q̄ se di cūt futura cognoscere/vel mirabilia secreta facere per astrologiā/prius examinari dili gēter de cognitiōe ipoz/et de libris quales sunt/et q̄liter habiti/et vñ cōpositi. qz non credēdū est cuilibet dicēti se astrologū. sed probādi sunt et in publico audiēdi. sicut fit de medicis. et artificib/ alijs. Alio q̄n si tales nō audiāt i publicū offerre dicta sua debēt h̄ri merito suspecti de supstitiōe/vel fallacia/vel heretica prauitate. Aut q̄ non q̄runt nisi pecunias/vel honores/sic intro ductores vel fautores eozūde faciūt/prout millesies exp̄tū est i curijs p̄ncipū. et adhuc prochdolor dicat inueniri. **Sexta dos trina** Expediēs ē amatorib/ p̄ncipū et tot⁹ reipublice/materiā istā astrologicorū declarare vel declarari facere freq̄nter/tam scriptis q̄ s̄monib/ publicis et domesticis Alio q̄n negligētia sciētiū et scire debētuz nocet hostiliter p̄sonis p̄ncipū et eaz saluti tā t̄paliter q̄ etne **Nocet regnis et pollicijs publicis. Nocet deniq̄ ip̄is negligētib/ v̄l**

impeditoribus ad discrimē dānatiōis per petue a q̄ nos eripiat dñs iesus x̄ps Amē.

## **O** Ritur aut que

**O**stio cōcernēs oīa q̄ dicta sunt in trilogio astrologie theologifare **S**i libri cōpositi p̄astrologos p̄sertim in si deles et idolatras/sint a catholicis toleran di vel penit⁹ extirpādi. **P**ro cui⁹ dissolu tione/et p̄cedētū elucidatiōe notent p̄posi tiones que sequuntur.

### **P**rima propositio.

**L**ibri astrologici in q̄b/ plā vera et vtili lia continent/ q̄s inutilia supstitiosa et falsa/ p̄nt tolerari seu tolerabiliter relegi/ suādo illud apli. **O**mnia pbate qd̄ bonū est tenete **T**ales aut vt plurimū sunt libri. q̄ de mo/ tib/ et mēsuris et p̄unctōib/ corpoz cele/ stiū sunt editi/et ex geometricis demōstra tionib/ cū experiētia fundati. sic ē gliosus **Almagesti.**

### **P**ropositio secunda

**L**ibri astrologici in q̄b/ plā iutilia sup stitiosa et falsa imo impia et sacrilega p̄tinē tur q̄s vera et vtilia/debēt a xp̄ianis oibus euitari dānari et penit⁹ aboleri. **T**ales aut erāt libri de q̄b/ scripti ē **Actū.** tit. vbi d̄r. **M**ulti aut ex eis q̄ fuerunt curiosa sectarij cōrulerūt libros/et cōbuserūt oēs corā oīs bus/et cōputat⁹ p̄cijs illoz inuenerūt pei cuniā denarioz q̄nq̄ginta milia/ita fortitē crescebat verbum dei et confirmabatur

### **P**ropositio tertia

**L**ibros astrologie multū expediit discer nere/q̄tin⁹ appareat q̄ sūt et q̄ nō sūt tolerā di. **C**ōposuit sup hac re magn⁹ albt⁹ opu/ sculū/qd̄ appellat speculū albt. narrans q̄ modo ip̄ib/ suis voluerūt aliq̄ destruere li bros **Albumasar.** et q̄sdē libros alios. **V**i det aut saluo tāti doctoris honore/q̄ sic in exponēdis libris phicis p̄serti peripathetis/ coz nimia curā apposuit maiore/ q̄ xp̄ia/ nū doctorē expediebat. nihil adūciēdo de pietate fidei. **I**ta et i approbatōe q̄rundā li broz astrologie. p̄serti de imagib/ de nati uitatib/ de sculpturis lapidū. de caracterib/ de interrogatōib/ nimis ad partē supstitio/ nū. ratōe carētū determināuit. **S**ctūs aut thomas i suis opib/ min⁹ attribuit hmōi supstitōib/ imaginū. caracterū. interrogatio nū. imo ex intentiōe cū efficacia rationum reprobauit.

### **P**ropositio quarta

## Rationes arcentes a curiosis

**R** Libros astrologicos qui tolerant et legunt apud xpianos sicut Ptolomei / Albulmasar et Dali. nō ideo oportet i auctoritate talē adducere / vt credēdū vel tenendū sit quicquid ex eis vel deducit vel allegat. Fallūtur in h ples astronomoz / z simpliciu xpianoz / vel alioz nō imbutozū lris sacris / q̄ p̄tinē vt legūt vel audiūt aliq̄ de libris talium credūt z assentiūt / cū tñ repiant illic errores contrarij fidei. Nec mirū cū etiā i libris Aristotelis / Auicēne / Auerrois / et aliozū q̄ q̄tū die legunt simile inueniat. **S**z cautiſſima religioſitate p̄uſuz ē in p̄clara artū facultate parisiē. vniuerſitatis / taz p̄ articulos parisiē. q̄ p̄ statutū iureiurādo firmatū p̄ quēlibet q̄ licēt i artibz / vbi ſentēcialiter ſic habet. Jurabitis q̄ dū cōſigūt vos determinare q̄ſtionē aliquā de p̄bia / illā ſemp p̄ parte fidei determinabitis / z ratōes p̄bia i oppositū factas diſſoluetis. **Q**uāto magis h eſſet obſuādū in libris aſtronomiſ q̄ de iudicijs cōpoſiti ſunt p̄ infideles / z idoloz / vbi multa poſita ſunt ex ſupſtitioibus idoloz / z cultibz demonū / z fallacibz reſpōſis eoz. ex q̄bz p̄ceſſit modus cōpoſitionis idoloz / q̄s deos appellabāt loq̄ntes z prophetātes z mirabilia opantes / put loquūt **H**ermes trimegiſtus . z refert **Auguſtin** **U**n et multa tradunt in dictis libris q̄ nullā penitē inducūt rationē / niſi p̄ modū narrationis q̄ i tali cōſtellatione ſic eueniet. z i altera aliter. **E**t tñ aſtologi ſupſtitioſi pl̄ inuenire ſe dicūt vitarz / z certi euenē ex talibz regulis / q̄ ex illis q̄ naturali ratiōe fundā ſic de vētis z pluuijs z alijs imp̄ſſiōibz meteorologicis. **L**ū aut̄ pauci ſunt aſtologi. imo nulli / intromittentes ſe de iudicijs aſtronomiſ / q̄ nō inſequātur tāq̄ p̄fundamētalibz regulis p̄dictos libros aſtronomicos z ſimiles. **C**ōcludit̄ h̄ pro doctrina xpiana q̄ ſalubri<sup>9</sup> tuti<sup>9</sup> z deo accepti<sup>9</sup> ē / cōtēnere talia iudicia / cū ſuis auctoribus / q̄ dimiſſis alijs vtiliozibz ſtudijs / ſuā ſalubus cognoscēdis z practicādis curā dare. **R**urſus addit̄ z altera doctrina / q̄ ſalubri<sup>9</sup> tuti<sup>9</sup> z deo accepti<sup>9</sup> eſt / nō req̄rere imo nec p̄mittere fieri iudicia publica ſup euenibus humanoꝝ actuū / quēadmodū dicunt aliq̄ in italia z ſtudijs vniuerſalibz attemptare **R**atio q̄z miſcēt multa falſa z ſupſtitioſa / z cōtra experientias inſequētibus manifeſtas et terrēt inde reges z regna / principes z p̄ncipatus / et hoies de omni ſtatu / z p̄ vanos

timores vel ſtultas p̄miſſiones maloꝝ vel bonoꝝ euentū / eos aliter agere q̄ vera z recta ratio moralis dictaret / iducit̄ **P**orro magnū faceret obſequiū xpianitati collegiū aliq̄d theologoꝝ. **S**i libris aſtronomiſ diligēter inſpecti / notarēt ſigillatim paſſus ſuſpectos / aut palā erroneos z hereticos / cōtētos in eiſdē / quēadmodū factū repitur nedū de libris Aristotelis auicēne et auerrois. ſerā de quibusdā libris catholicoꝝ ſicut norati ſunt paſſus vel articuli in quibz magiſter cōiter nō tenet **P**ostremo ſi libri magicoꝝ et ſupſtitioſoꝝ alioꝝ ſub velamine aſtronomie vel p̄bie ſe palliantū q̄ iam inueniūtur fuiſſe dānati cum auctoribus cuſto dirētur alicubi / ſine periculo manifeſtationis vel abuſus / viderēt expedies. q̄tinus reſurgētibus vel occurrētibus materijs ſimilibz / cōfeſſim habere reſdānatiōis facte modus. **S**icut euenit parisius de libris Johānis de barro magici ſupſtitioſi / cōbuſti / q̄les reperiūt adhuc in hispania ſub titulo ſemmaſozas. **S**icut in ſup notat̄ eſt rotulus quidā mag<sup>9</sup> quez ingerebat clādeſtine quidā in veſpitionē ſe noiāns. **E**t in proemio articuloꝝ parisiē. aliq̄ tales notati dānatiq̄ ſunt. **S**uperaddam<sup>9</sup> illos nedū fatuos eſſe ſed puer ſos xpianos / q̄ ſolēt quaſi iocando dicere: **Q**ualis mihi cura eſt q̄s me ſanet. quis vīctozā / quis honozē / q̄s diuitias det. quis deniq̄ adiuuet. ſit deus ſit diabol<sup>9</sup>. dūmodo p̄ueniat illud mihi q̄d opto. **D**ū ergo dicūt alicui ex principibz. **E**cce dñe tales hoies p̄ ſuā artē ſciunt multa facere magna et mirabilia / et futura p̄dicere. et victoziam de hoſtibus p̄mittere / ſi credat̄ eis et ſi fiat ea q̄ iuſſerint. **R**eſpōdeat princeps plena fide et inq̄rat. **S**unt ne tales homies ſancti dei / q̄ ex reuelatiōe et gratia ſibi diuinitus p̄ceſſa hoc p̄mittūt. **E**t ſi tales ſunt credi poterit eis dū p̄babūt. et dū nihil vident niſi ſanctū z diuina lege cautū / maxime ſi fuerit dictis eoz vita cōcoꝝ et p̄bata nedū vulgari rumore. ſed iudicio ſapiētuz qui freneticas illuſiōes a veris ſciūt reuelationibz ſeparare. **S**i vero tales hoies mirā p̄mittunt ſe facere p̄ phicas diſciplinas / vt p̄ medicinā vel p̄ſpectiūā vel geometriā **R**eſpōdeat princeps q̄ ſtudentes de vniuerſitatibus publicis magis in tali re ſunt credēdi / ſi ratio cōſonet naturalis. **D**emum ſi tales p̄miſſores mirabiliū / neq̄ miraculis

S

neq; ratione naturali se fundant. illos habeo suspectos. superstitiosos. repellendos. **Q**uertat dñs a me xpiano seruo suo. vt velim abnegare fidē suā. vel in eius legem q̄ modolibet peccare. p̄ quocūq; cōmodo tēporali consequēdo. siue sit sanitas. corpis. siue victoria in bellis. siue opulētia in diuitijs. Non enī nego talia q̄nq; deo pmittente. puenire ministerio demonū et hoim eis deditōrū. sicut magi pharaonis multa fecerunt similiter ad moysen. Sed nō est bonū mihi relinq̄re baptisma. meū fidē meā. legē meā. etiā vsq; ad mortem propitius sit mihi deus Amen. **¶** Finis

**¶** Sequitur tractatus eiusdē cōtra superstiosas diez obseruationem. presertim Innocentium similiter Augduni compilatus.

**Q**uap̄t apostolus eos qui dies obseruabāt et annos. quales multi sunt. qui dies egyptios putant infaustos. uno z diē innocētuz per totū anni circulū pestiferū esse credūt. **C**ōtra q̄s fit talis argumētatio. Si dies innocētū dicis infortunatus vel infaustus ad aliq̄d inchoandū. z aliq̄ dies sequēter p̄ totū annū similiter situati. oportet dare cām radicalē hui⁹ infortunij. qz nullus effect⁹ est sine causa faciēte. **S**umme ergo cā altero modoz sequētū. sufficiens diuisione. **P**rimo vel ex dispositiōe siderū fm astrologiā. **S**ecūdo vel ex dispositiōe corpoz inferiorū fm medicinā. **T**ertio vel a formali cōditiōe seu a tota specie fm naturalē pbhiam. **Q**uarto vel ex dispositiōe morū fm moralē disciplinā. **Q**uinto vel ex diuina ordinatiōe fm theologiā. **S**exto vel ex demonū actōe fm artē magi cā. **S**eptimo vel ex scōz innocētū merito seu opatiōe fm religionē xpianā. **O**ctauo vel ex obseruatiū fantasia vel imaginatiōe q̄ allegat expiētiā. **S**z nulla eāz istarū sufficiens est. aut rationabilis. vt hec ponatur obfuario. nec oēs sil. **T**alis ergo obseruatio vana ē z reprobāda. **E**t primo de

q̄nq; priorib; causis arguit p̄ indirectū z p̄ locum ab auctoritate. q̄ dari non possint.

**U**n si det cā p̄ astrologiā. Interrogādi sunt astrologi. z inuenitur h̄ esse contrariū suis regulis atq; principijs. qm̄ astrologi variāt sua iudicia fm varietatē horoscopi. id est dispositiōis siderum. ita q̄ nō possit confici almanach vniforme p̄peruū. **Q**uia dies lune exēpli grā q̄ mō est indisposita vel infausta fm reglas eoz. si etiā erūt vere. erūt hebdomada sequēti dispositiōis alteri⁹. **A**t tēto maxime q̄ in eis q̄ cōcernunt arbitrij libertatē. alia nō imponūt necessitatē. **J**uxta dictū Ptolomei q̄ sapiēs dñabit astr.

**E**t hec ratio fieri solet efficaciter cōtra signationē q̄ repit in kalēdarijs. de dieb; egyptiacis seu periculosis. **C**ōsequēter per locum ab auctoritate sic argueretur. de medicis. sic de philosophis naturalibus. sic de philosophis moralibus. sic de theologis. **N**am cuiuslibet experto in sua arte vel scientia magis credēdum est. q̄ idiotis z inscijs. **N**ec oportet satagere ad reparatiōē subtilem p̄ principia predictarū scientiarum. cōtra tales inexpertos. quia nec intelligerent nec assentirent. **S**i autem credere nolant edocis gratis errant. et vltro se seducunt.

**S**uperest igitur discurrere p̄ alias tres causas. et primo de actiōe demonū. **S**i aliter legeret q̄ causant infortunium hoc manifeste vergit in idolatriam. si querantur placari per nihil agendum. tanq̄ plus in hoc timeantur q̄ deus ip̄e et sancti sui. **R**ursus quia non in his tantum diebus sed assidue. sicut dicunt petrus et paulus. aduersarius noster diabolus. circūit querēs quē deuoret. cui resistendum est fortiter in fide non in vana superstitione. **P**reterea deducunt sacri doctores precipue Augusti. tales agere illicite. et contra baptismalem sanctitatē. ita q̄ euenit iam baptisatis per tales obseruationes. illud de euāgelio. **D**ū immundus spūs exierit ab homine. scz in baptismo. sequitur q̄ reuertens adducit se p̄tem spiritus nequiores se. et fiunt nouissima hominis illius qui eos recipit. peiora prioribus. **M**elius est enim veritatem non agnoscere q̄ post agnitionem peruerse viuere. eamq; factis aut verbis abnegare. **R**ursus attendatur hic nullam diem esse que non plena sit infortunijs. nūc istorum nunc aliorum. pro quibus tñ non est dies qlibz euitandus aut timēd⁹. s; hoim